

▶ Pirkanmaa
2/2006

PK-YRITYYSBAROMETRI

 Pirkanmaan Yrittäjät

 FINNVERA

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja tämän kehitystä kuvaavaa Pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisena raporttina ja alueellisina raportteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna.

Syksyn 2006 Pk-yritysbarometri perustuu noin 3800 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Barometrin ennustekyky on ollut hyvä.

Tässä syksyn 2006 alueellisessa raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana ja elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitusta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä. Syksyn barometrin erityisteemana on julkisten yrityspalveluiden tunnettuus ja käyttö.

Helsingissä 17.10.2006

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät ry

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset.....	7
2 Yritykset ja työllisyys.....	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin.....	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	15
7 Elinkeinoilmasto	16
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	18
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	19
10 Yrittäjyysilmapiiri.....	20
11 Pk-yritysten rahoitus.....	21
12 Yrityspalveluorganisaatioiden toiminta	23
12.1 Tietoisuus ja hyödyllisyys	23
12.2 Käyttö ja arviot.....	24
12.3 Riskinotto.....	26

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat edelleen suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pirkanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä 41 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan, ja seitsemän prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat samat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Sekä Pirkanmaalla että koko maassa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana samalla tasolla kuin edellisen kyselyn aikaan.

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Suhdannenäkymät ovat alueen yritysten keskuudessa koko maata paremmat liikevaihdon, tuotantokustannusten ja tuotekehityspanostusten osalta. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin. Näkymät henkilökunnan määrän osalta ovat alueella heikommat ja koko maassa jonkin verran paremmat kuin vuosi sitten.

Alueen pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät ja resurssitekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuus koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna resurssitekijöitä ja yleistä suhdanne- tai maailmantilannetta ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi, mutta yritystoiminnan säätely, kustannustaso ja kilpailutilanne koetaan suuremmiksi kehittämisen esteiksi. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 8 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 69 prosentilla, rahoituksen saatavuus viidenneksellä ja rahoituksen hinta 7 prosentilla alueen pk-yrityksistä.

Pirkanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työvoiman saatavuus, työn sivukulut ja kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, 20 prosenttia pitää kysynnän riittämättömyyttä tai epävakaisuutta, 23 prosenttia työn sivukuluja ja 26 prosenttia työvoiman saatavuutta työllistämisen suurimpana esteenä. Yhdellä neljästä Pirkanmaan ja koko maan pk-yrityksestä ei ole tarvetta työllistää.

Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä 22 prosenttia aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta käyttöpääomaksi, kone- ja laiteinvestointeihin sekä yrityksen kehittämishankkeisiin. Pirkanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (84 %) tai Finnverasta (35 %).

Julkiset yrityspalvelut tunnetaan kokonaisuutena pk-yrityksissä heikosti. Parhaiten tunnetaan Finnvera ja TE-keskukset. Pirkanmaan alueella kolmannes ja koko maan alueella vajaa kolmannes arvioi tuntevansa Finnveran erittäin tai melko hyvin. TE-keskuksen arvioi tuntevansa erittäin tai melko hyvin sekä Pirkanmaalla että koko maassa keskimäärin 22 prosenttia vastaajista. Julkisten yrityspalvelujen koetaan olleen eniten hyödyksi yritysten perustamisessa.

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten TE-keskusten ja Finnveran palveluja. Parhaimmat arviot palveluasenteesta ja asiantuntemuksesta annetaan Finnveralle ja Uusyrityskeskuskeskukselle. Pirkanmaan alueella Finnveran koetaan edistäneen parhaiten pk-yritysten toimintaa. Pirkanmaan alueella vastaajista neljänneksen mielestä Finnveran riskinotto on hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla. Pääpankkinsa riskinottokyvyn arvioi hyväksi tai erittäin hyväksi viidennes alueen vastaajista.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Taloustutkimus Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta elo-syyskuussa 2006.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä TDC Hakemistot Oy:n ylläpitämää Blue Book yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Otokskoko on 3788 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internetkyselyinä 14.8.–15.9.2006. Valtaosa vastaajista värvättiin osallistumaan kyselyyn puhelimitse. Tiedonkeruu on toteutettu Taloustutkimus Oy:n CAWI-ohjelmalla (Computer Aided Web Interview). Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Pirkanmaan osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Taloustutkimuksessa tutkimusjohtaja Ville Haikola ja yhteyspäällikkö Jyrki Kärpänoja, Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).

2) Aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Uusimaa).

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ saldoluku = + 30 %

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Kunkin alueen aineisto on painotettu alueen yrityskannan kokoluokka- ja toimialajakaumaa vastaavaksi. Tämä painotus tehtiin jälkikäteen myös kevään 2006 aluetuloksille, joita ei kevään alueraportteihin painotettu. Painotettua otoskokoä käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:**PK-YRITYSBAROMETRI 2/2006**
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	PIRKANMAA	455	12 %
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	101	22 %
	Rakentaminen (TOL: F)	44	10 %
	Kauppa (TOL: G)	116	25 %
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	194	43 %
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	220	48 %
	5 - 9 henkilöä	81	18 %
	10 - 19 henkilöä	71	16 %
	20 - 49 henkilöä	49	11 %
	50+ henkilöä	34	7 %
LIIKEVAIHTO VUONNA 2006	Alle 0,20 milj. euroa	131	29 %
	0,20 - 0,49 milj. euroa	89	20 %
	0,50 - 1,49 milj. euroa	98	22 %
	1,50+ milj. euroa	131	29 %
	Ei vastausta	6	1 %
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	51	11 %
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	195	43 %
	Pyrkii säilyttämään asemansa	146	32 %
	Ei kasvutavoitetta	58	13 %
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	4	1 %
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	323	71 %
	Kyllä, vie itse suoraan	82	18 %
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	64	14 %
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	287	63 %
	1996 - 2000	63	14 %
	2001 - 2006	100	22 %
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	371	82 %
	Palkattu toimitusjohtaja	68	15 %
	Muut	16	4 %

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. Uusimaa, erilliset raportit:
  - Helsinki
  - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
  - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

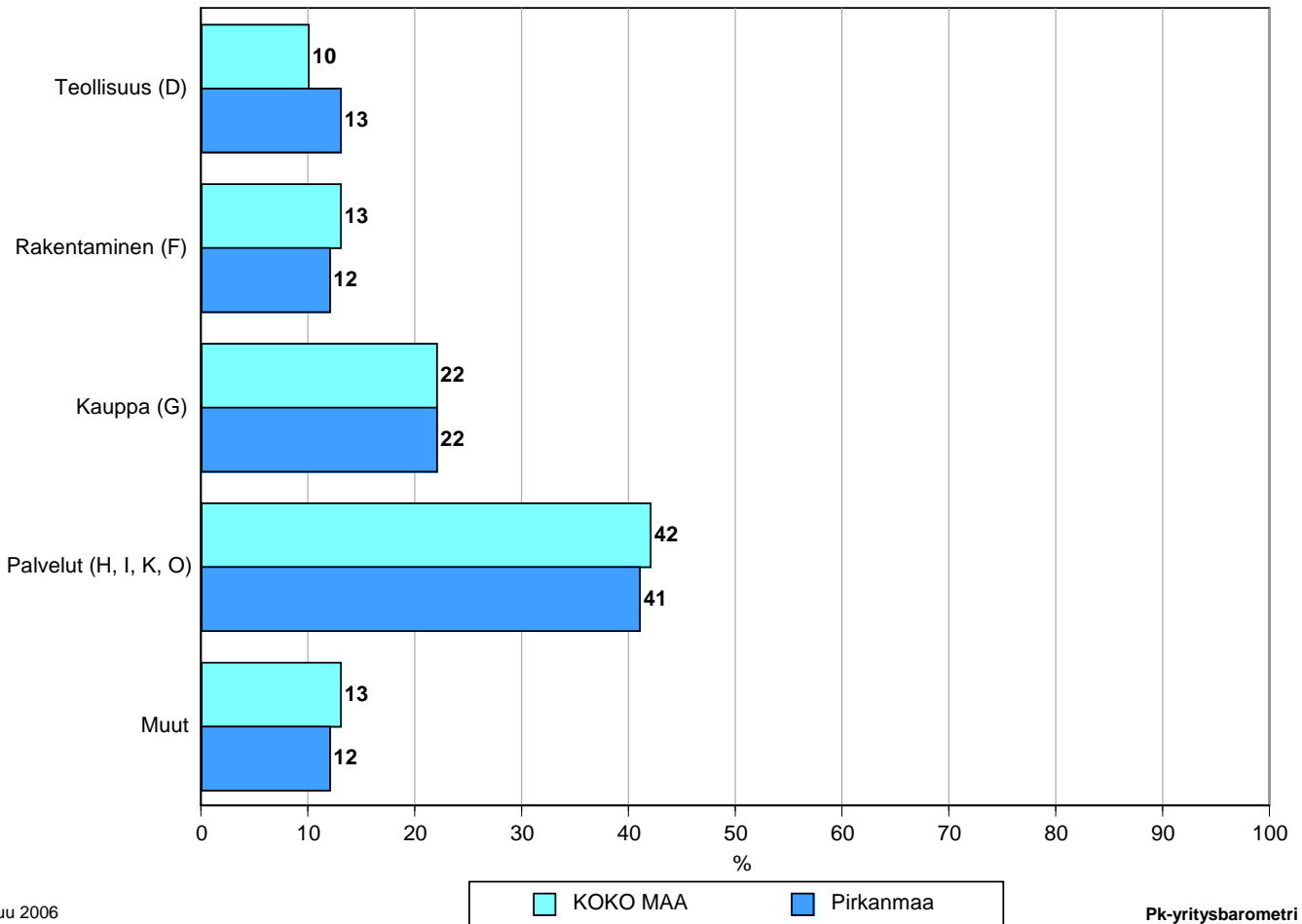
Pohjanmaan alueraportissa ovat mukana Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ja Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät.

Tutkimustulokset

1 Pirkanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2004 232 305 yritystä.¹ Näistä yrityksistä noin 20200 toimi Pirkanmaalla. Pirkanmaalla on teollisuuden yrityksiä suhteellisesti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Rakennus- ja vähittäiskaupan alalla ja palvelualalla toimivien yritysten suhteellinen osuus on Pirkanmaalla lähellä koko maan suhteellista osuutta.²

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2006

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

² Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

Pirkanmaalla toimivissa yksityisen sektorin yrityksissä ja yhteisöissä työskenteli vuonna 2003 noin 116900 työntekijää³. Työttömyysaste oli vuoden 2006 toisella neljänneksellä Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 9,1 % ja Pirkanmaalla 9,8 %.

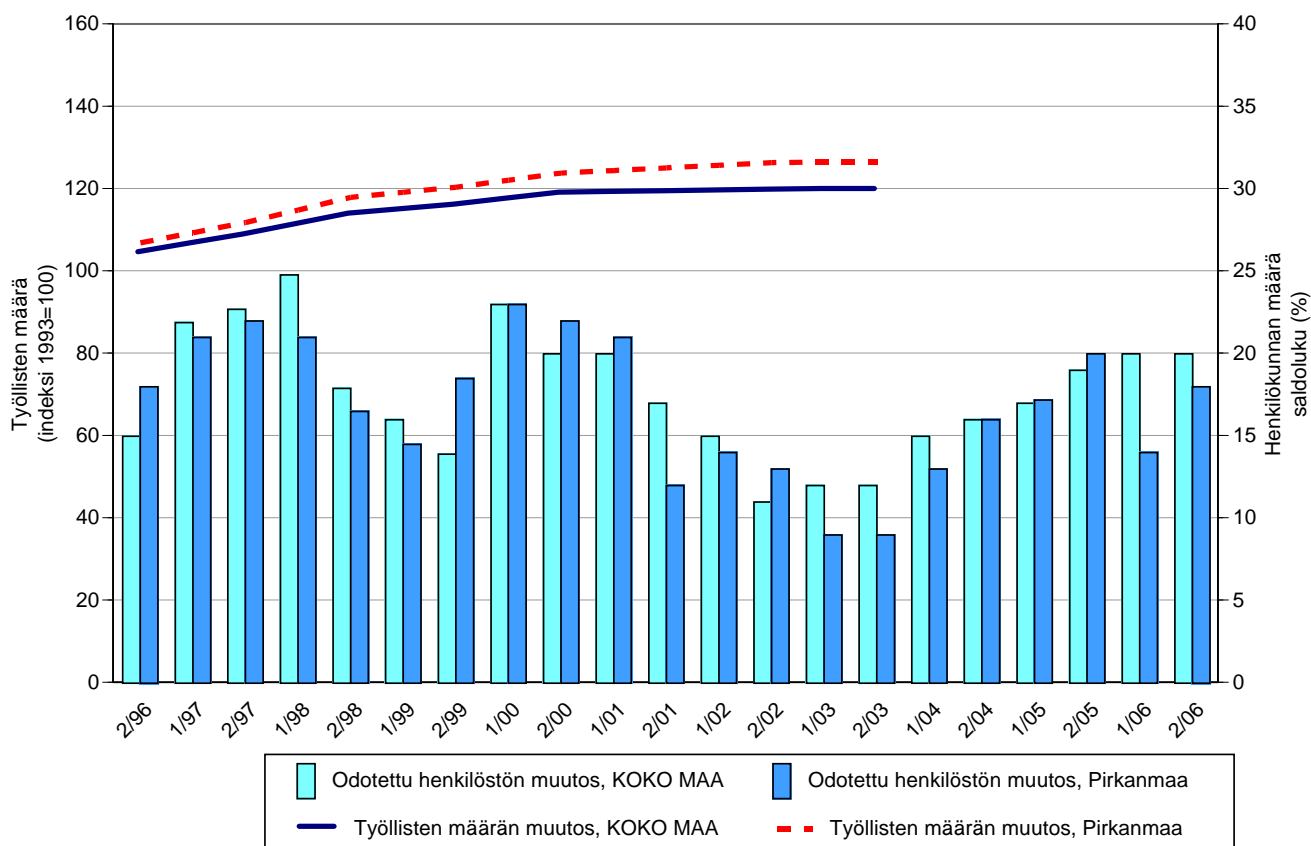
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	25	70	5	20
Pirkanmaa	25	68	7	18

Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella hieman heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla nyt heikommat kuin syksyllä 2005. Koko maassa henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat jonkin verran paremmat kuin vuosi sitten.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pirkanmaan työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana⁴. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2003.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

³ Lähde: Tilastokeskus, Työssäkäyntitilasto.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

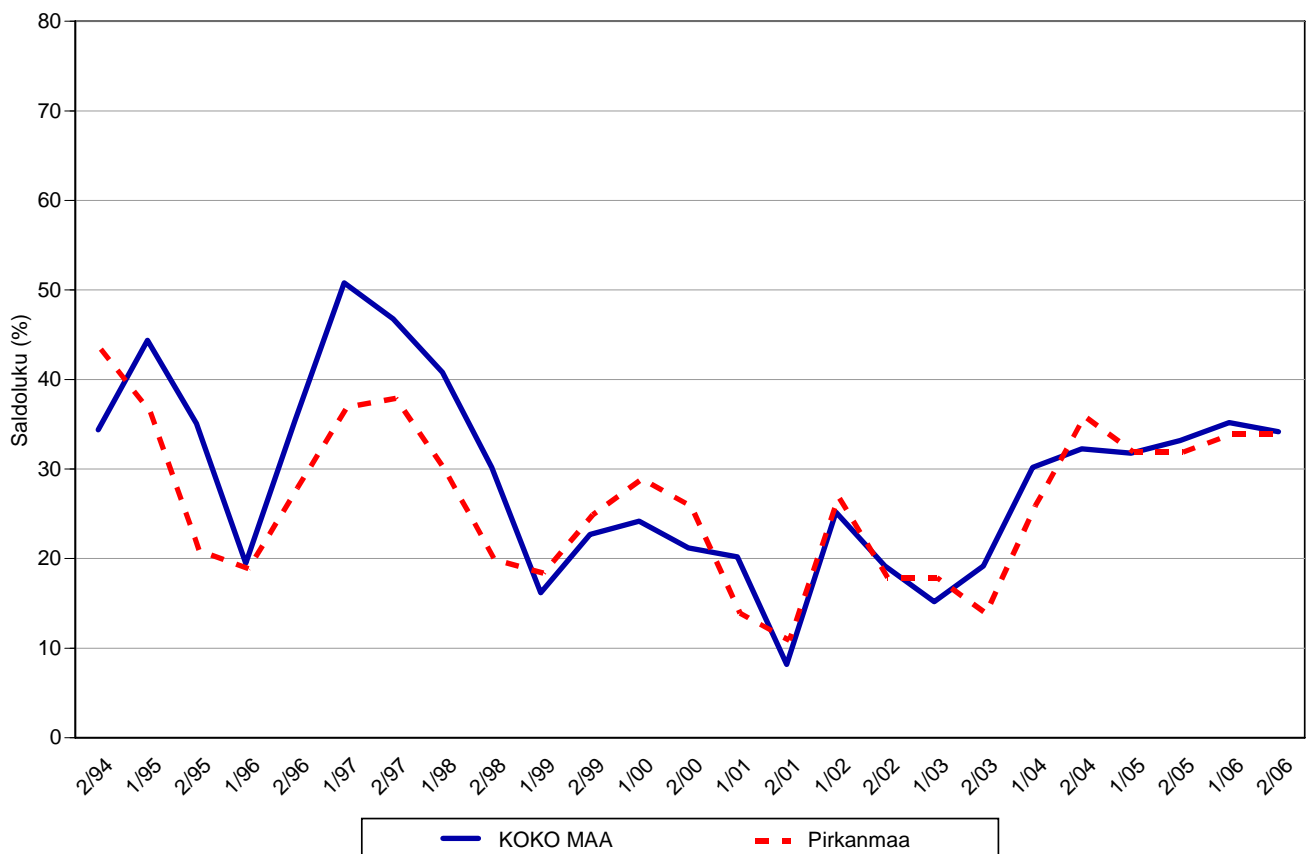
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	41	51	7	34
Pirkanmaa	41	51	7	34

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Pirkanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä edelleen noin neljä kymmenestä ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan, ja seitsemän prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat nyt samalla tasolla koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 2/94 lähtien. Kevään 2006 tilanteeseen verrattuna Pirkanmaalla ja koko maassa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähimmän vuoden aikana keskimäärin melko samalla tasolla.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

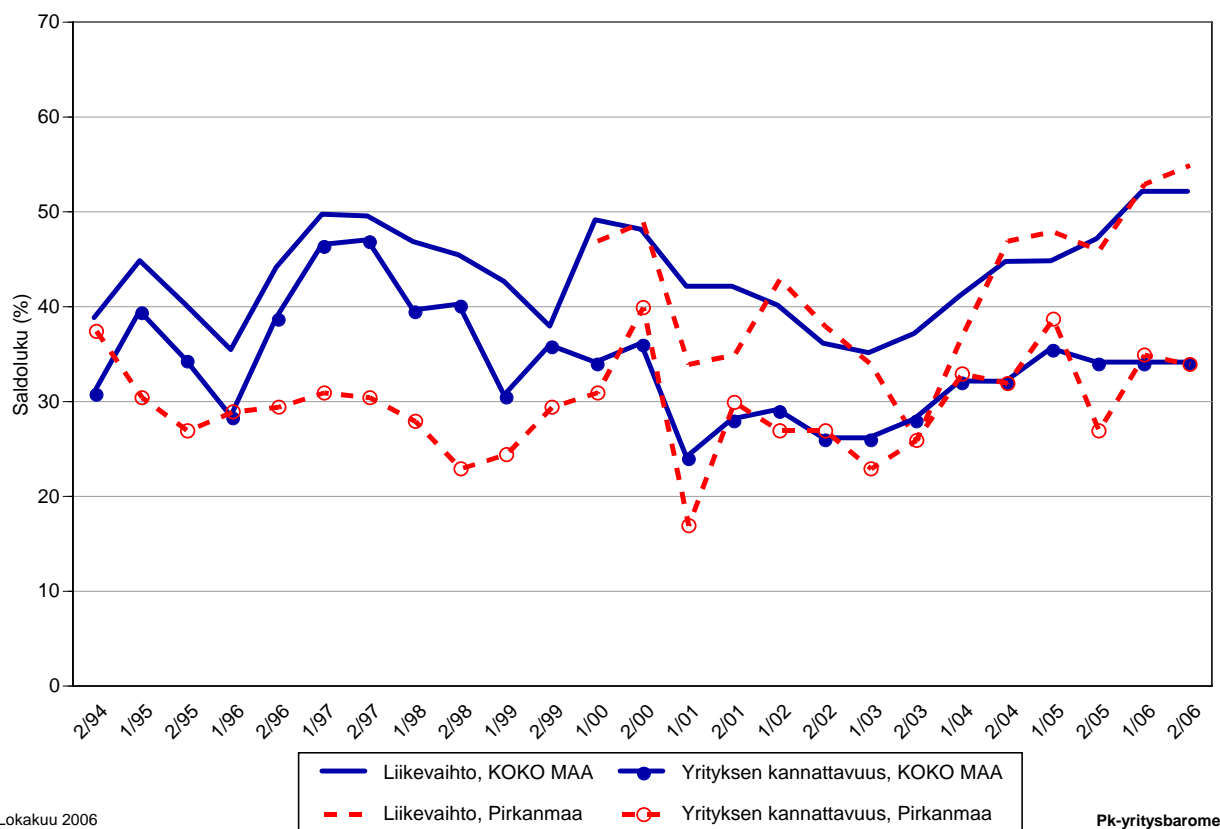
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vakavaraisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	60	24	18	18	41	45	44	29
Yhtä suuri	32	61	74	74	51	43	49	64
Pienempi	8	15	8	8	8	12	7	7
Saldoluku (%)	52	9	11	10	32	34	37	21
Pirkanmaa								
Suurempi	63	21	20	18	40	45	43	29
Yhtä suuri	29	66	71	73	53	43	50	64
Pienempi	8	12	9	8	7	11	7	7
Saldoluku (%)	55	9	11	10	33	34	36	22

Koko maan ja Pirkanmaan pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen edelleen positiivisia. Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat keskimäärin paremmat liikevaihdon, tuotantokustannusten, ja tuotekehitys-panostusten osalta. Vakavaraisuuden kasvua ennakoitiin saldoluvun mukaan pienempi osuus Pirkanmaan pk-yrityksistä kuin koko maassa keskimäärin. Muut arvioidut osatekijät ovat alueella ja koko maassa samalla tasolla.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁵ kehitys jaksosta 2/94 lähtien. Erityisesti liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Pirkanmaalla korkeammalla tasolla kuin keväällä 2006.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

⁵ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

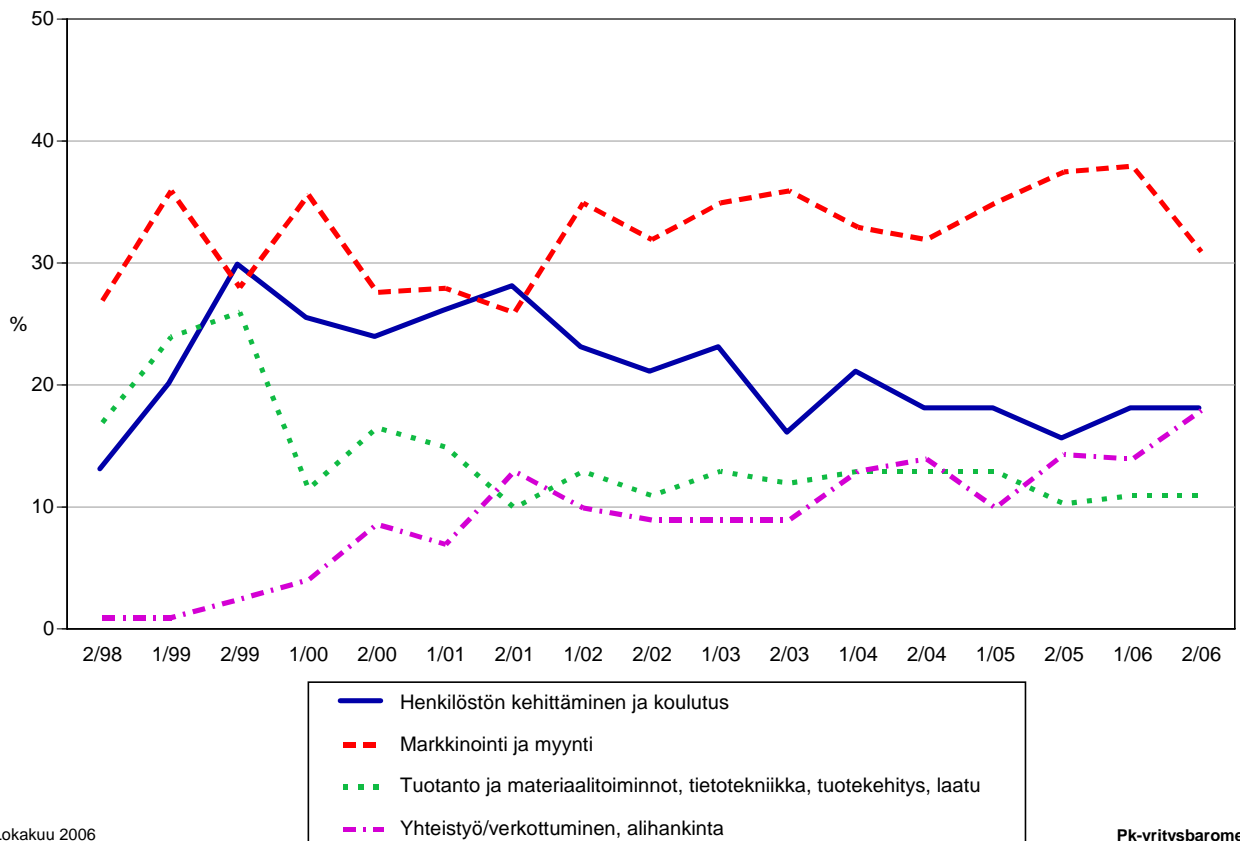
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Johtaminen	5	6
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	19	18
Markkinointi ja myynti	34	31
Vienti ja kansainvälistyminen	3	3
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	8
Tuotanto ja materiaalityönnöt, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	11	11
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	16	18
Ympäristö- ja muiden säädosvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	3	3
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	0	0

Koko maan ja Pirkanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat hyvin samankaltaisia. Pirkanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta sekä alueen että koko maan pk-yrityksillä on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa sekä yhteistyön/verkostoitumisen alueella.

Markkinointiin ja myyntiin liittyvät kehittämistarpeet ovat vähentyneet Pirkanmaalla toimivien pk-yritysten keskuudessa kevään 2006 tilanteeseen verrattuna. Yhteistyöhön ja verkottumiseen liittyvät kehittämistarpeet ovat sen sijaan lisääntyneet jonkin verran.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET - Pirkanmaa -

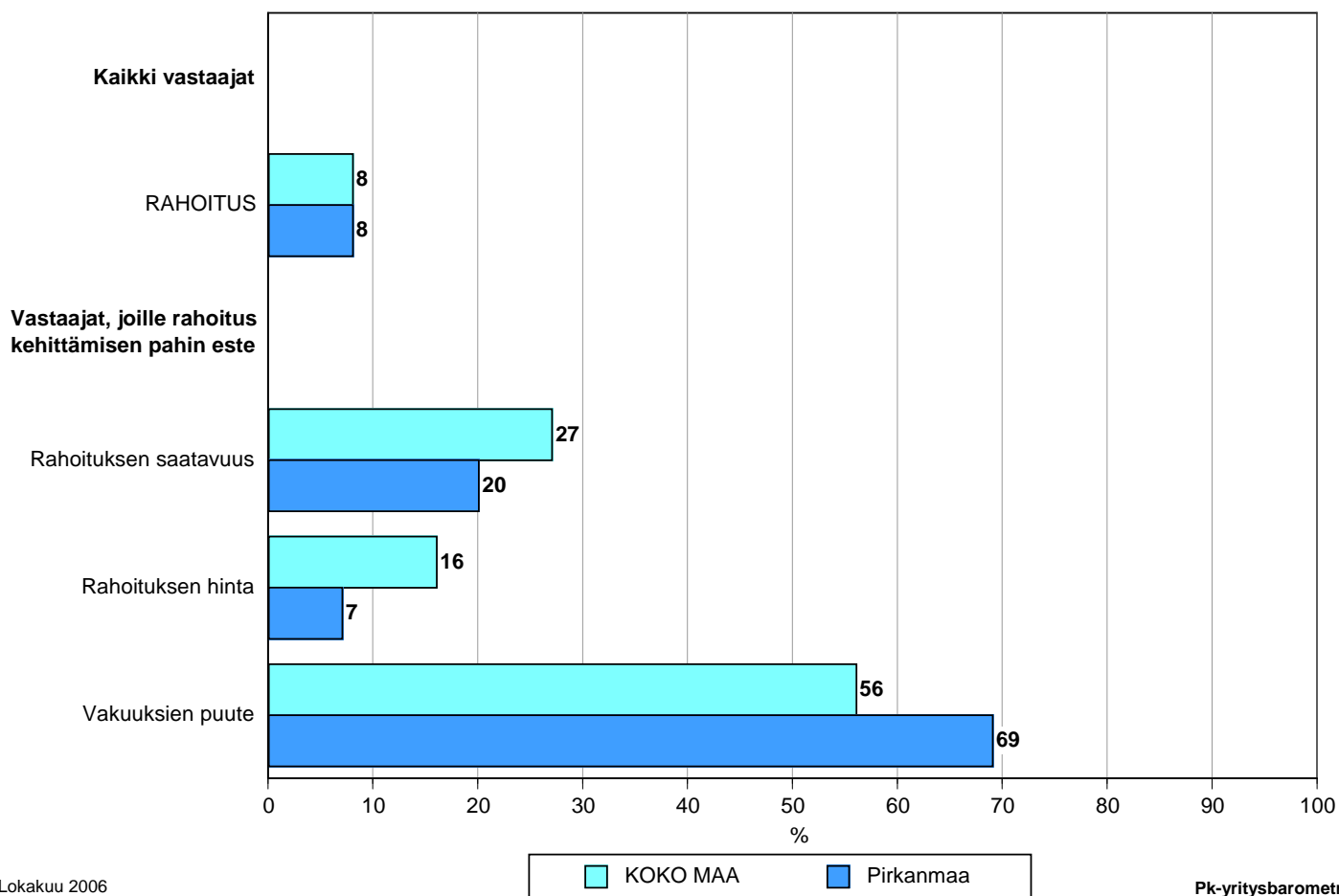
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	8	9
byrokratia	2	2
työlainsäädäntö	1	0
työehtosopimukset	1	1
muu sääntely	2	2
KUSTANNUSTASO	17	20
verotus	4	5
palkkataso	2	2
työn sivukulut	7	9
muut tuotantokustannukset	3	3
KILPAILUTILANNE	24	25
kireä kilpailutilanne	17	17
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	2
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	0
markkinoita vääristävät tuet	1	1
harmaa talous, konkurssit jne.	1	1
kysynnän riittämättömyys	2	2
RAHOITUS	8	8
rahoituksen saatavuus	2	2
rahoituksen hinta	1	1
vakuuksien puute	4	5
RESURSSITEKIJÄT	28	27
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	15	16
alihankkijoiden/osatoimittajien		
saatavuus	2	1
toimitilat	3	2
koneet ja laitteet	1	1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4	4
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	10	8
MUUT TEKIJÄT	3	2
EI OSAA SANOA	2	3

Pirkanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät sekä resurssitekijät. Resurssitekijöistä erityisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuuteen liittyvät ongelmat koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteiksi. Koko maan pk-yritysten tuloksiin verrattuna resurssitekijöitä ja yleistä suhdanne- tai maailmantilannetta ei alueella koeta niin suuriksi kehittämisen esteiksi kuin muualla maassa, mutta yritystoiminnan säätelyyn, kustannustasoon ja kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät koetaan hieman suuremmiksi kehittämisen esteiksi.

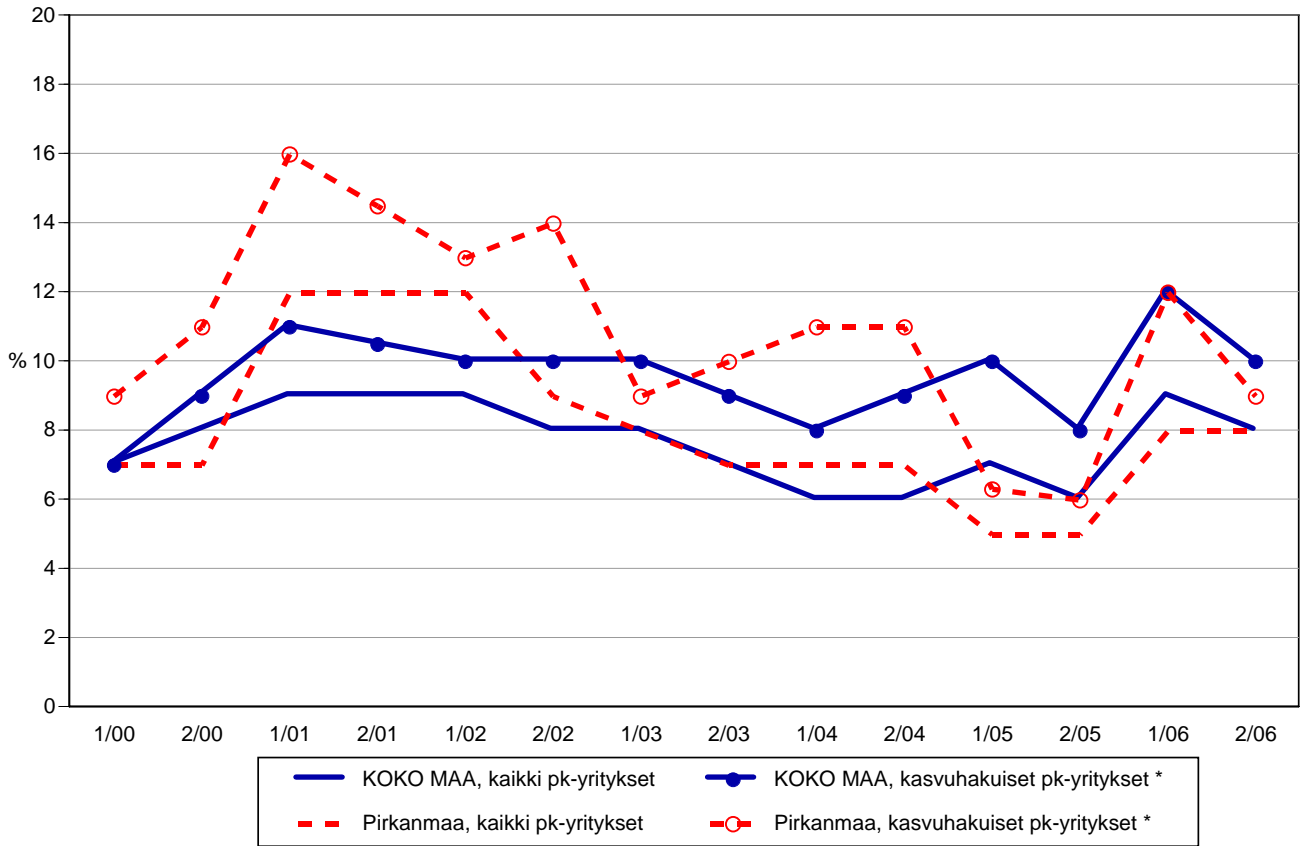
Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 8 prosentilla Pirkanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 69 prosentilla, rahoituksen saatavuus joka viidennellä ja rahoituksen hinta 7 prosentilla. Pirkanmaalla toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan yhtä suuri kehittämisen este kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Rahoituksen merkitys yritysten kehittämisen esteenä on laskenut jonkin verran sekä koko maassa keskimäärin että Pirkanmaan alueella verrattuna kevään 2006 barometriin.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET
- Rahoitus -

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsa

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET
- Rahoitus kokonaisuudessaan -

Lokakuu 2006
Alkuperätunnus: 44814/KÄ/VH/iss/iso

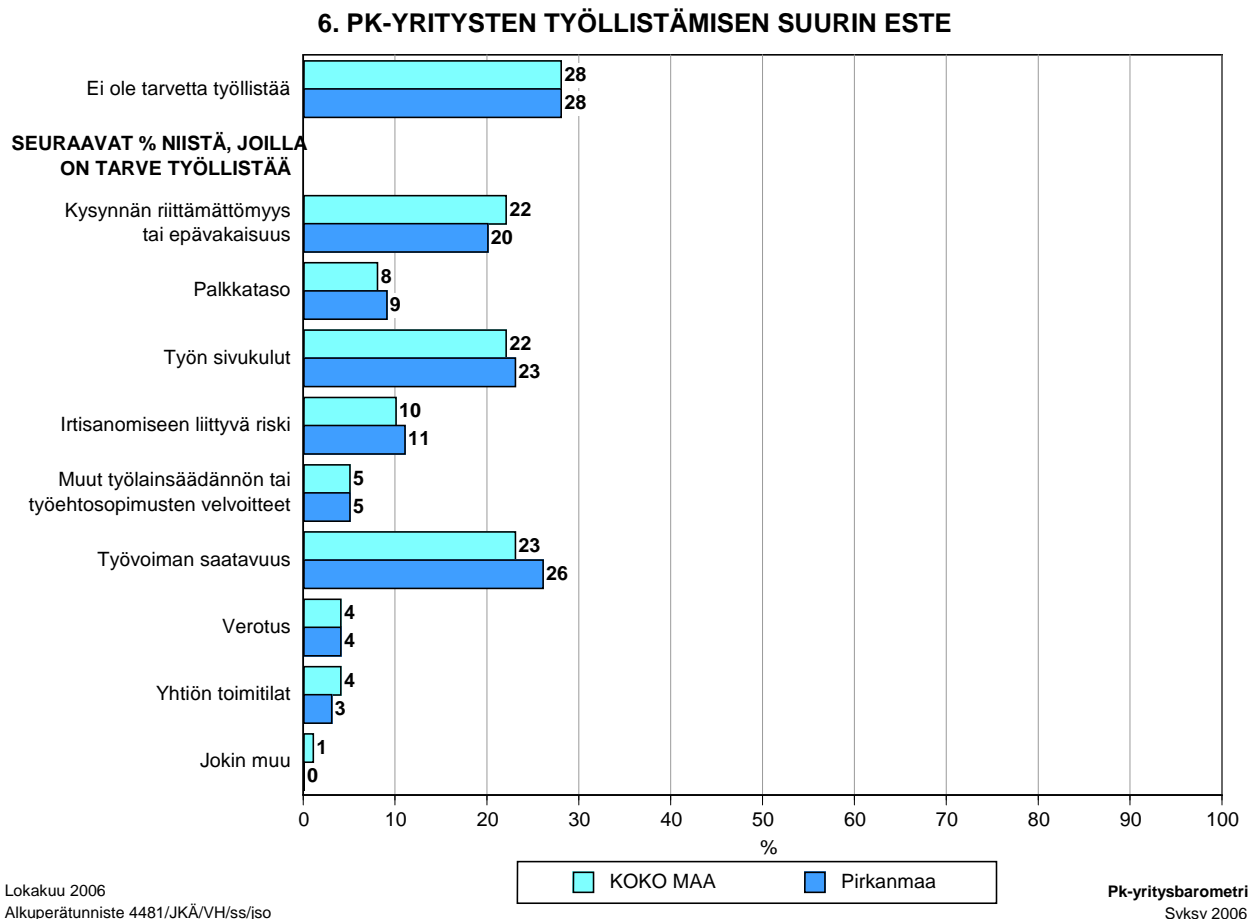
*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2006

Kehtämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pirkanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat työn sivukulut, kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus ja työvoiman saatavuus. Työvoiman saatavuus on noussut pahimmaksi työllistämisen esteeksi. Alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, neljäsosa pitää nyt työvoiman saatavuutta työllistämisen esteenä. Työn sivukuluja ja kysynnän riittämättömyyttä pitää työllistämisen pahimpana esteenä noin viidennes vastaajista. Pirkanmaan ja koko maan pk-yrityksistä 28 prosentilla ei ole tarvetta työllistää.

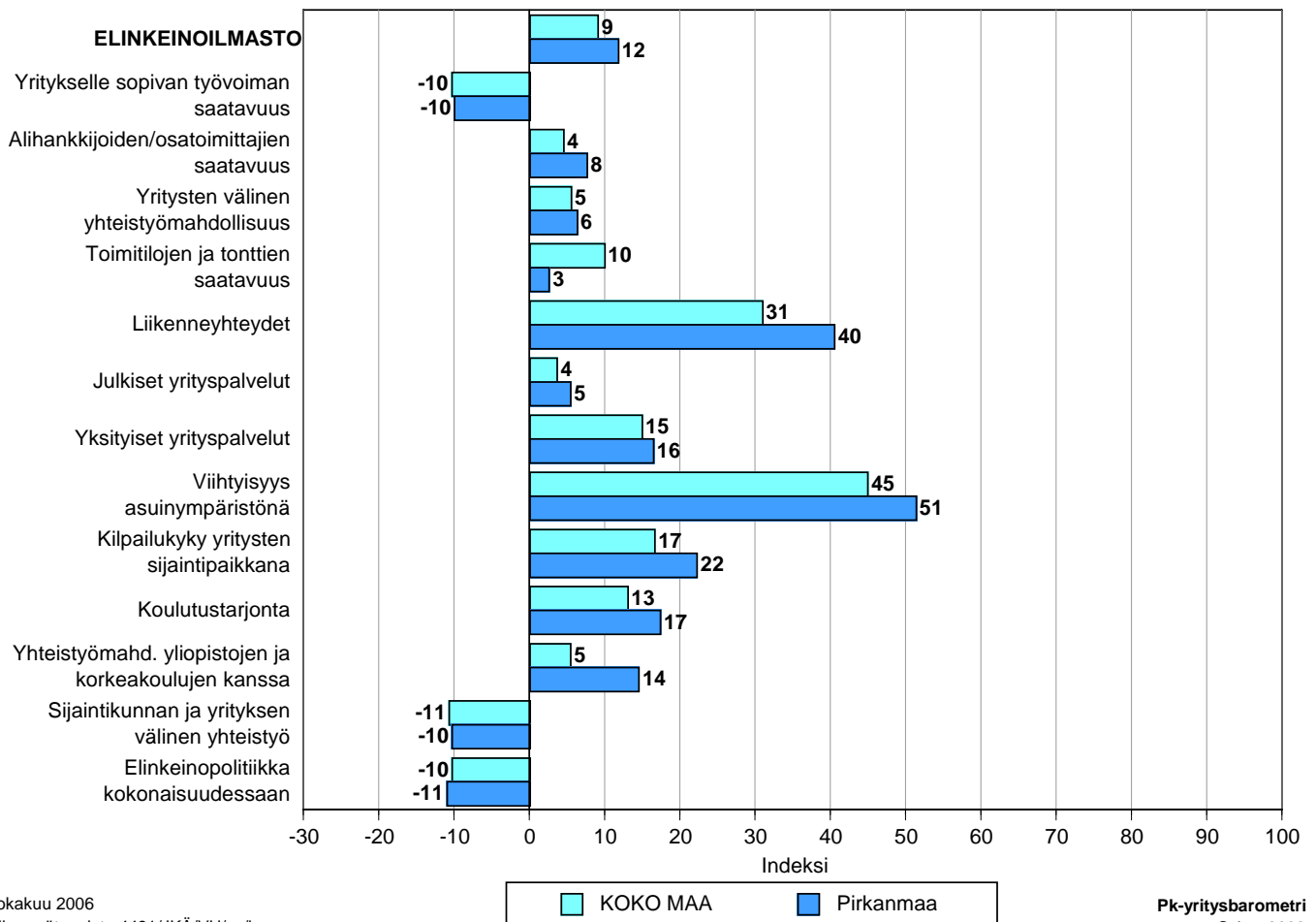

7 Elinkeinoilmasto

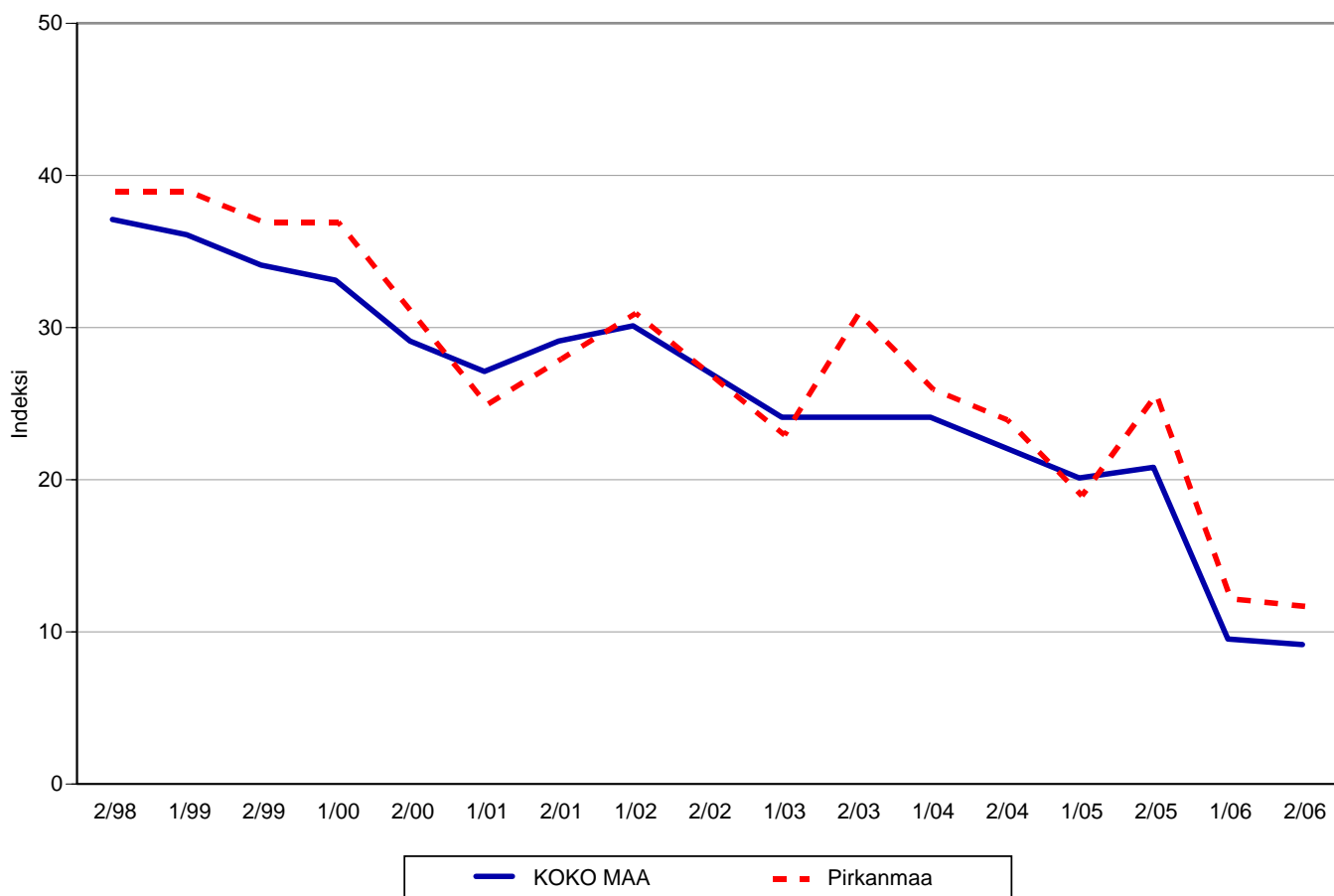
Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pirkanmaalla tyytyväisempiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pirkanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuinympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Keskimääräistä selvästi tyytyväisempiä Pirkanmaalla ollaan myös kilpailukykyyn yritysten sijaintipaikkana, koulutustarjontaan sekä yhteistyömahdollisuuksiin korkeakoulujen kanssa. Kaikkein tyytymättömiä alueella ollaan elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Sen lisäksi tyytymättömiä Pirkanmaalla ollaan yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen sekä sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pirkanmaalla ja myös koko maassa edelleen lievästi laskusuunnassa. Aiemmin kysytty tekijä 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ollut mukana syksyn 2006 tutkimuksessa.

7.1 ELINKEINOILMASTO

7.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä -

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jso

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

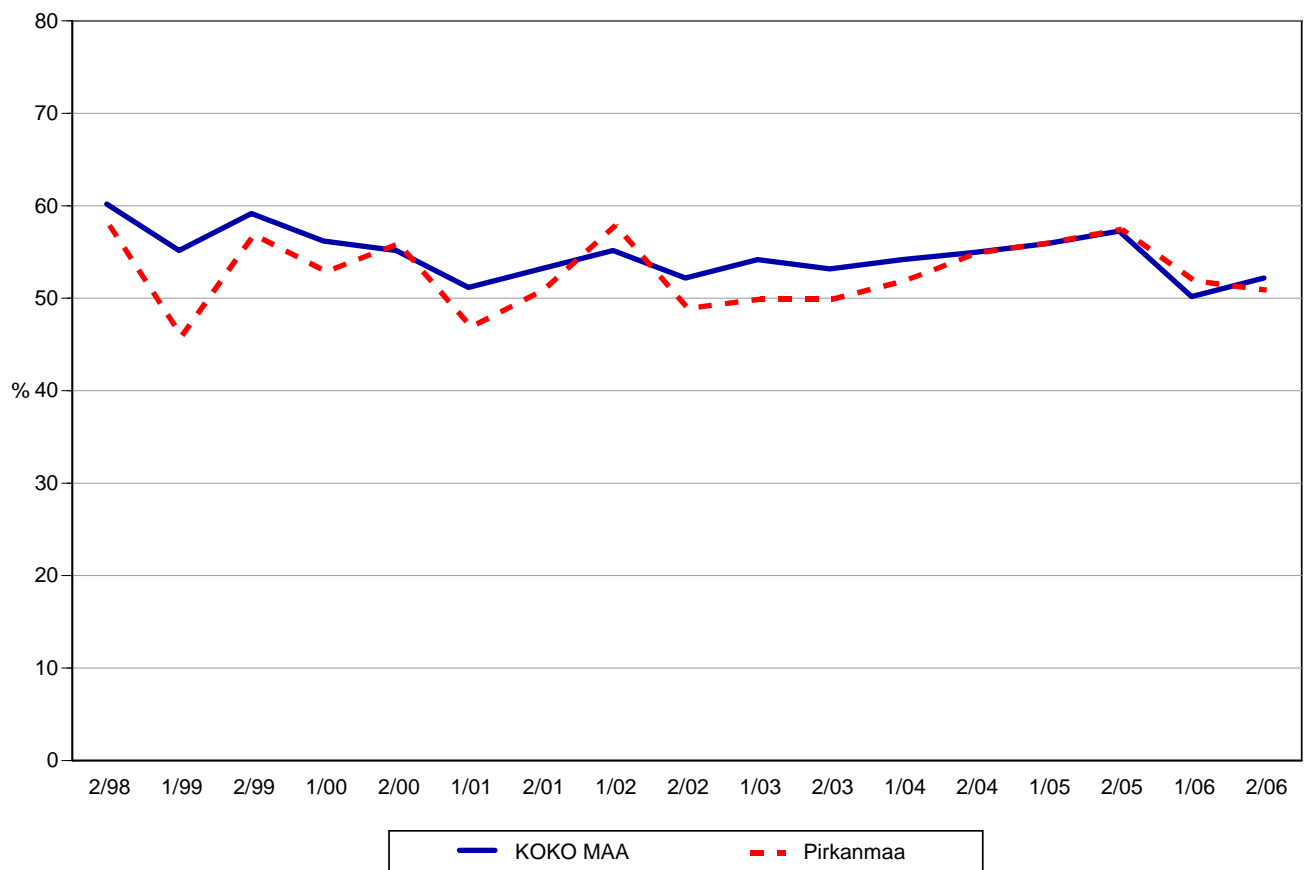
	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	10	10
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	42	41
Pyrimme säilyttämään asemamme	33	34
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	14	14
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	1

Pirkanmaalla on suhteellisesti nyt saman verran voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoit prosentti koko maan ja Pirkanmaan pk-yrityksistä. Ilman kasvutavoitteita olevien yritysten määrä on noussut 14 prosenttiin Pirkanmaan pk-yritysten keskuudessa. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pirkanmaalla yhteensä 51 prosenttia ja koko maassa 52 prosenttia. Kasvuhakuisten yritysten osuus on hieman laskenut Pirkanmaan alueella, kun taas koko maassa kasvavien yritysten osuus on hieman noussut.

8. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

- Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä -

9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

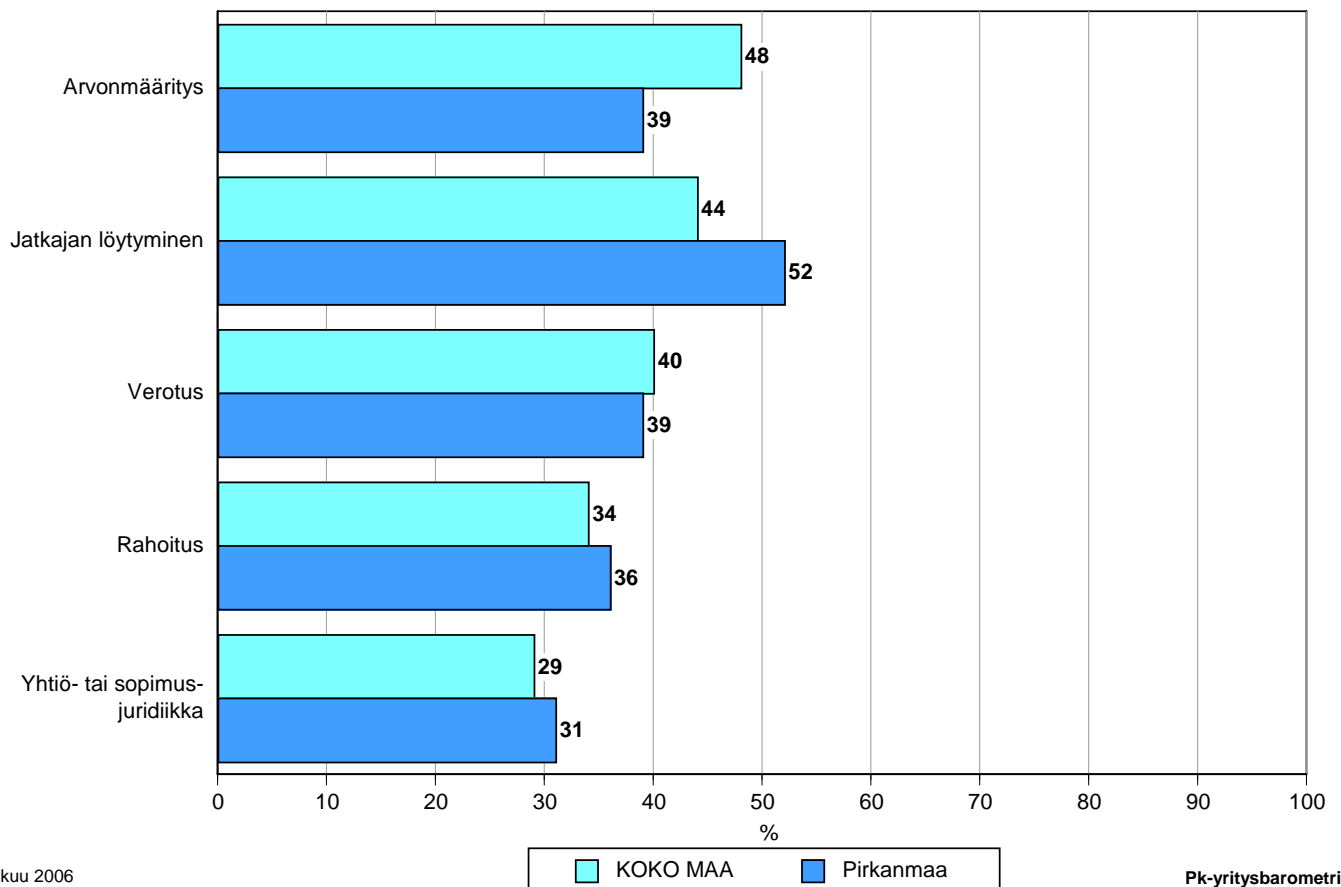
Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pirkanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	71	70
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	8
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	12	13
Ei osaa sanoa	9	10

Pirkanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä. Sekä Pirkanmaalla että koko maassa keskimäärin suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille ovat arvonnäyttäminen, jatkajan löytäminen ja verotus.

9. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA

- Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana -

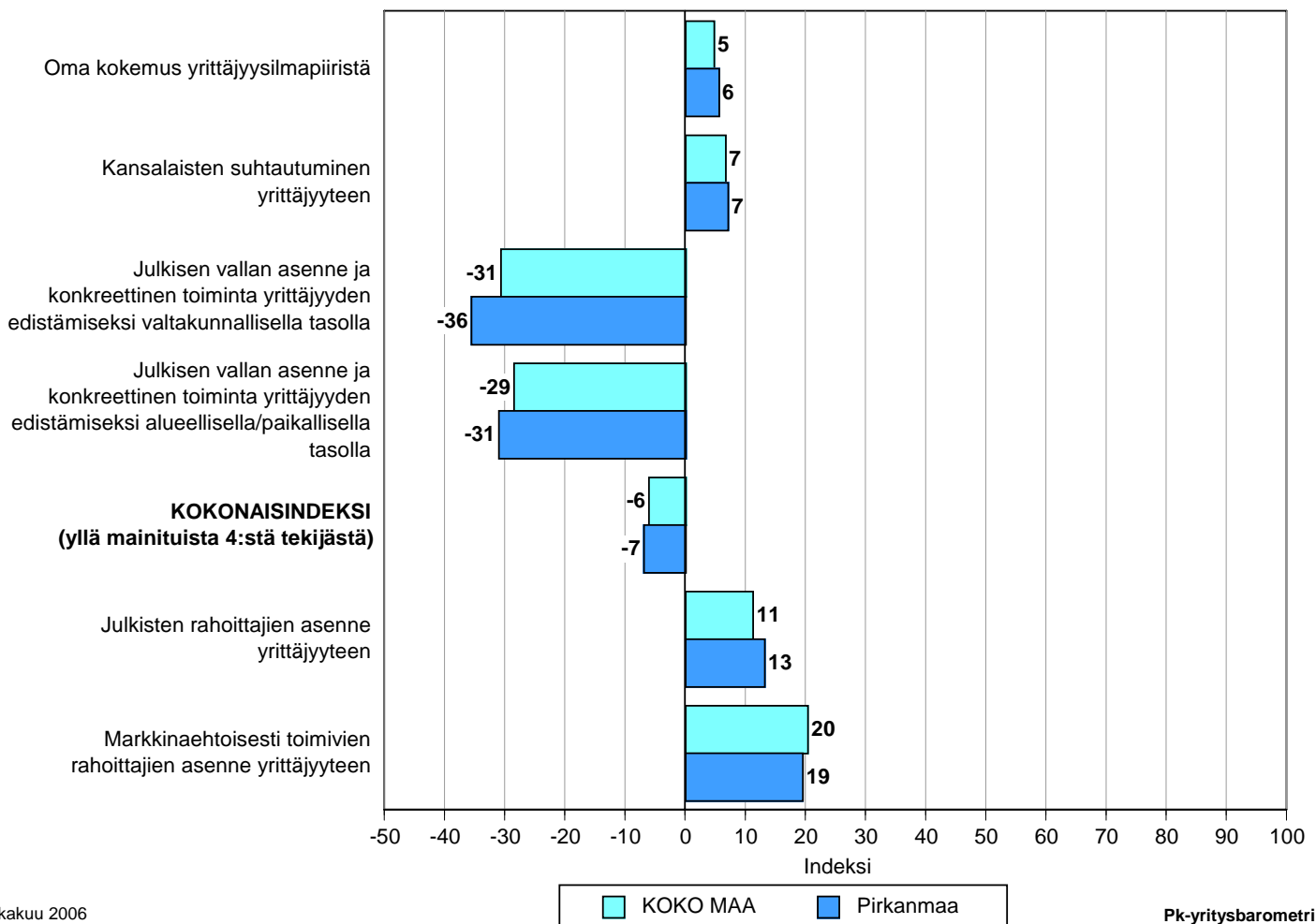

10 Yrittäjyysilmapiiri

Yrittäjyysilmapiirin kokonaisindeksi on Pirkanmaan alueella -7 ja koko maassa keskimäärin -6. Indeksien osatekijöistä kansalaisten suhtautuminen ja oma suhtautuminen yrittäjyyteen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pirkanmaan että koko maan osalta.

Julkisten rahoittajien asenne yrittäjyyteen arvioidaan Pirkanmaan alueella hieman paremmaksi kuin koko maassa keskimäärin, kun taas markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne saa koko maata aavistuksen huonomman arvion. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa selvästi paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna.

10. YRITTÄJYYSILMAPIIRI

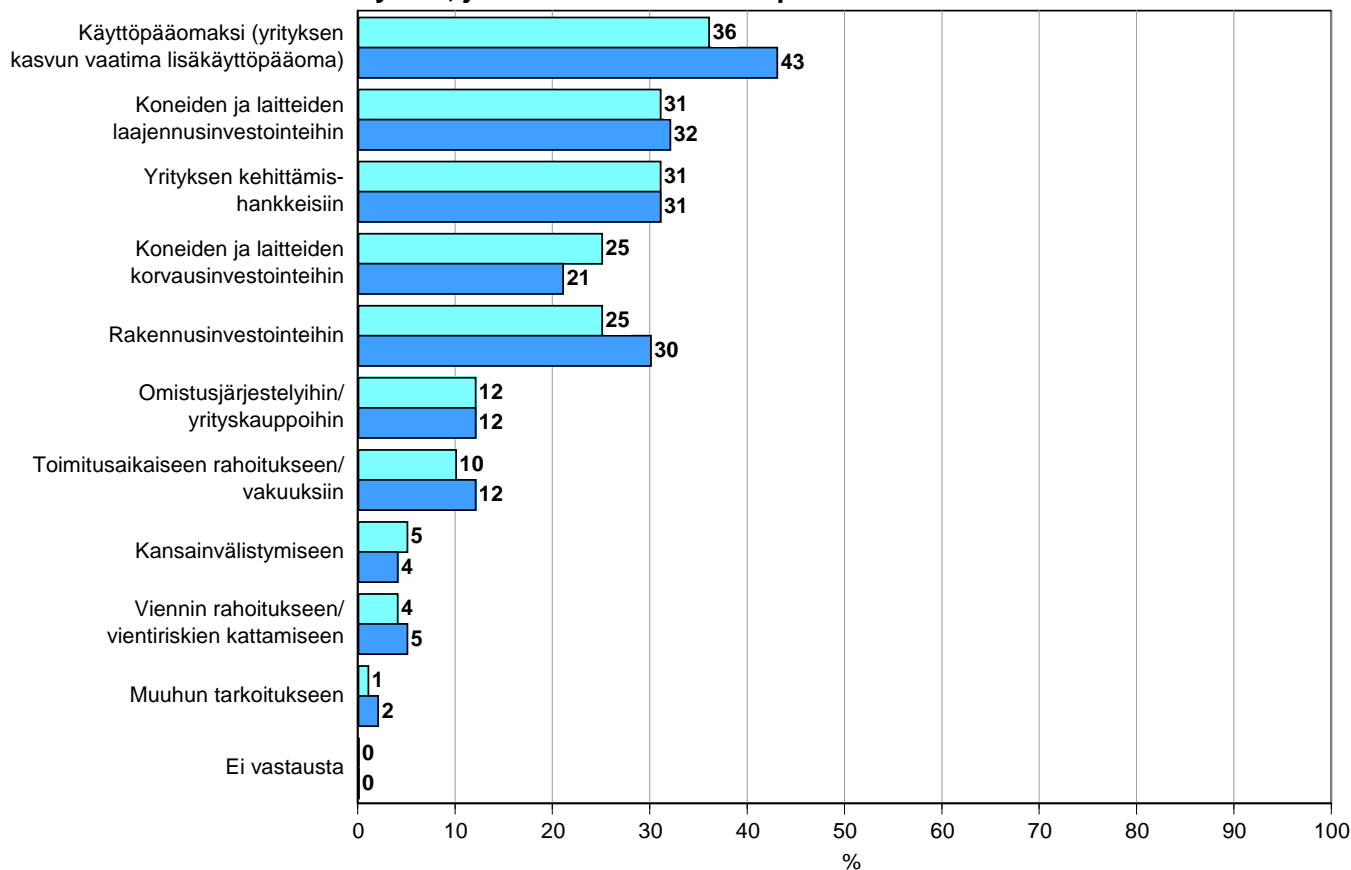

11 Pk-yritysten rahoitus

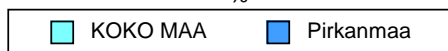
Pirkanmaalla toimivista pk-yrityksistä 22 prosenttia aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Koko maan pk-yritysten keskuudessa ulkopuolista rahoitusta aikoo hankkia 23 prosenttia. Useimmiten alueen yritykset aikovat hankkia rahoitusta kasvun vaatimaksi käyttöpääomaksi, kone- ja laiteinvestointeihin, yrityksen kehittämishankkeisiin ja rakennusinvestointeihin. Pirkanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (84 %) tai Finnverasta (35 %). Pääomasijoittajilta rahoitusta aikoo hakea 10 prosenttia alueen yrityksistä.

11. MIHIN KÄYTTÖTARKOITUKSEEN AIKOO OTTAA ULKOPUOLISTA RAHOITUSTA

- Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

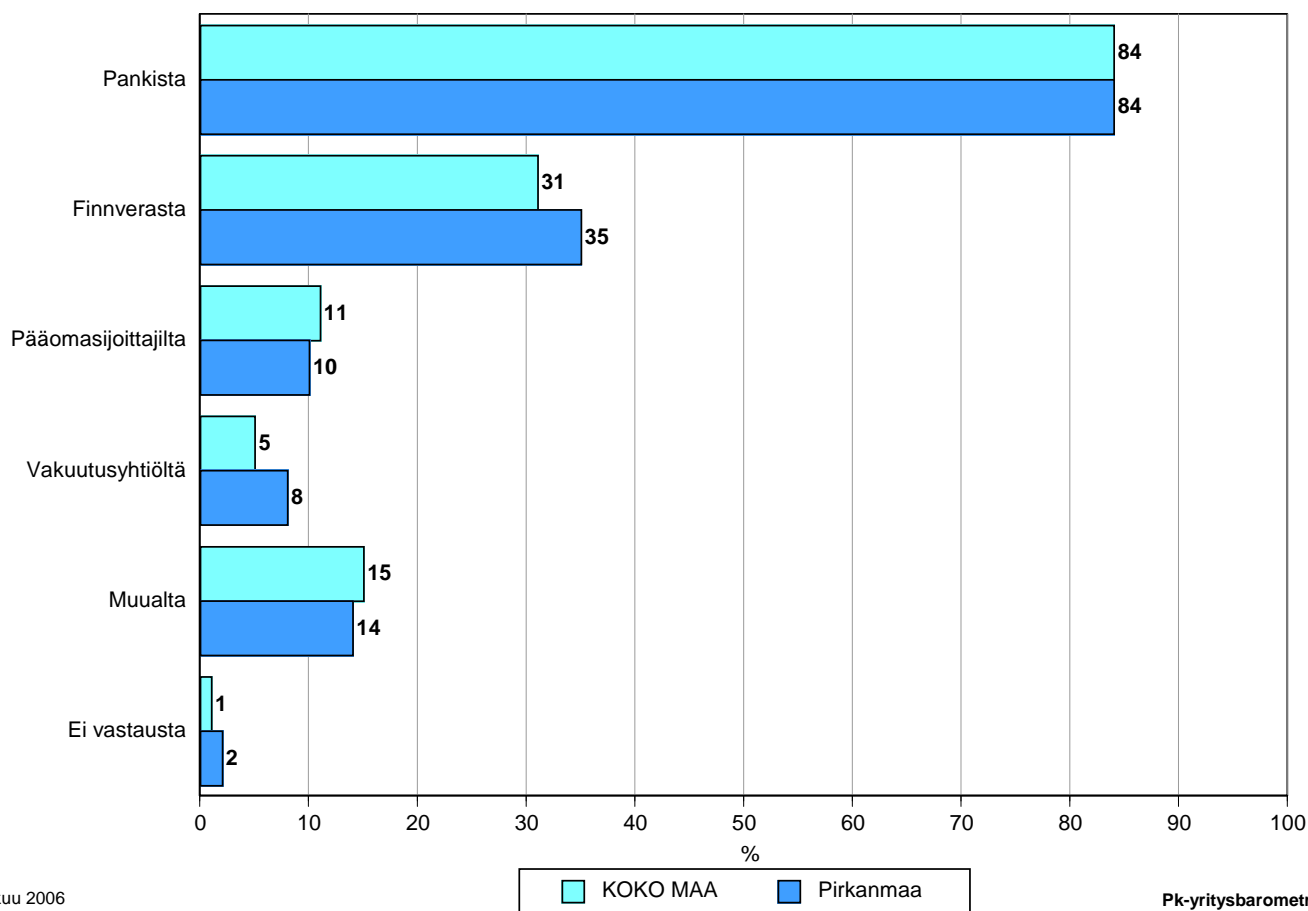

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/js

Pk-yrittäjäbarometri
Syksy 2006

12. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA - Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta -

Lokakuu 2006
Alkuperätunniste 4481/JKÄ/VH/ss/jsj

Pk-yritysbarometri
Syksy 2006

12 Yrityspalveluorganisaatioiden toiminta

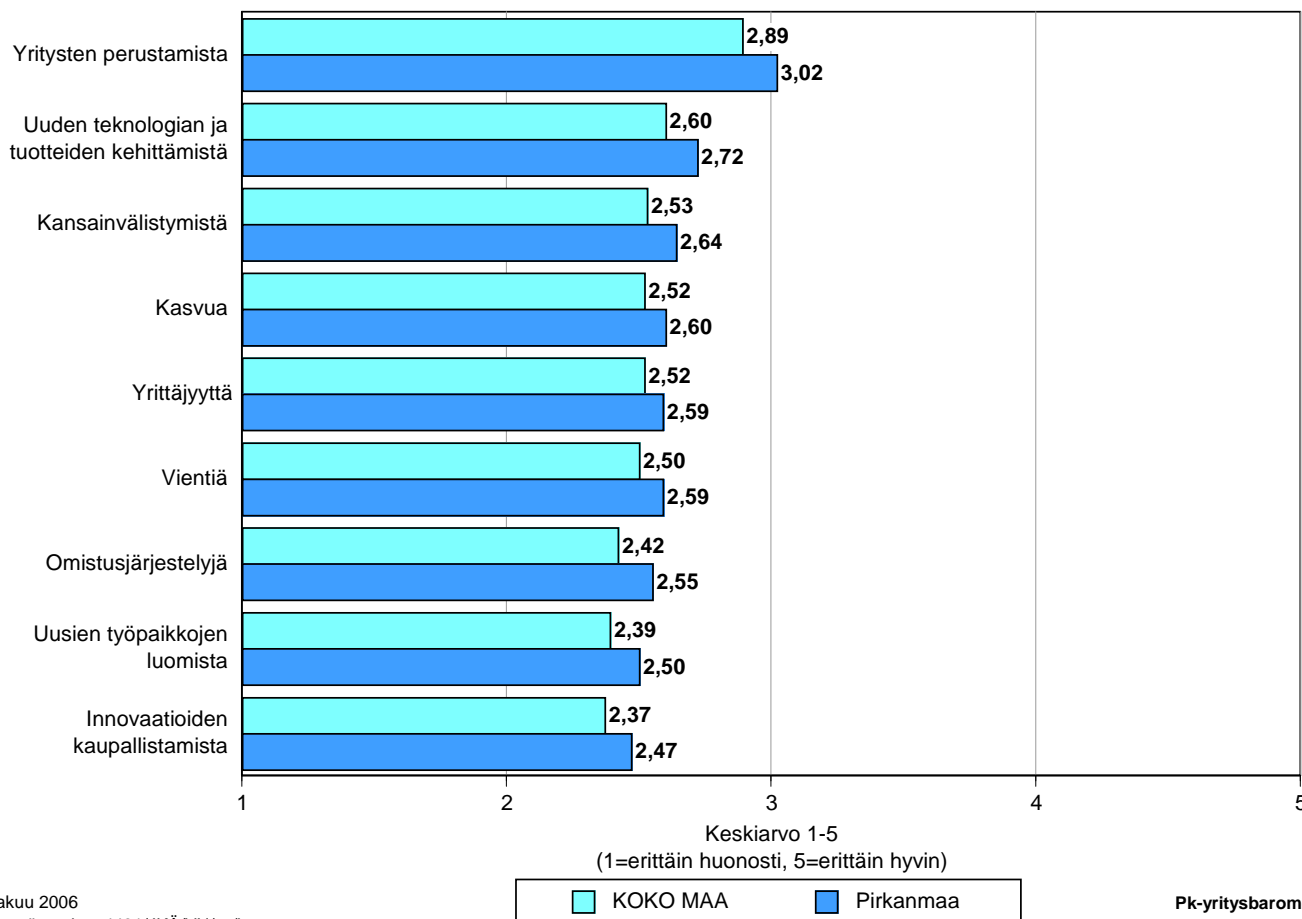
Syksyn 2006 Pk-yritysbarometrin erityisteemana ovat julkiset yrityspalvelut. Yrittäjien arvioitavaksi nimettiin Finnvera, Finpro, kasvuyrityspalvelu, seudulliset yrityspalvelupisteet, TE-keskus, Tekes, uusyrityskeskus ja YritysSuomi-portaali. Vastaajilta kysyttiin yleisesti palveluiden tuntemuksesta, käytöstä ja hyödyllisyydestä. Lisäksi palveluita käyttäneitä pyydettiin arvioimaan käyttämiään palveluita tarkemmin palveluasenteen, asiantuntemuksen ja hyödyllisyyden kannalta.

12.1 Tietoisuus ja hyödyllisyys

Pk-yritysten keskuudessa kokonaisuutena julkiset yrityspalvelut tunnetaan varsin heikosti. Erityisesti näin näyttäisi olevan TE-keskusten, seudullisten yrityspalvelupisteiden, YritysSuomi-portaalin ja kasvuyrityspalvelun osalta. Finnveran toimintaa arvioi Pirkanmaan pk-yrityksistä tuntevansa erittäin tai melko hyvin 34 prosenttia ja TE-keskusten 22 prosenttia. Koko maan osalta vastaavat luvut ovat Finnveran osalta 30 prosenttia ja TE-keskusten 22 prosenttia vastanneista. Tekesin tuntee Pirkanmaan alueella 14 prosenttia hyvin tai erittäin hyvin, kun koko maassa päästään 13 prosenttiin.

Julkisten yrityspalveluiden koetaan Pirkanmaan alueella ja myös koko maassa olleen hyödyksi erityisesti yritysten perustamisessa. Seuraavaksi eniten palveluista arvioidaan Pirkanmaalla olleen apua uuden teknologian ja tuotteiden kehittämisessä ja kansainvälistymisessä. Vähiten julkisten yrityspalveluiden koetaan edistäneen innovaatioiden kaupallistamista ja uusien työpaikkojen luomista.

15. KUINKA HYVIN JULKISET YRITYSPALVELUORGANISAATIOIT OVAT KYENNEET PARANTAMAAN YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYKSIÄ YLEENSÄ

12.2 Käyttö ja arviot

Pk-yritykset ovat käyttäneet eniten hyväksi TE-keskusten (Pirkanmaa 42 %; koko maa 36 % yrityksistä) ja Finnveran palveluita (Pirkanmaa 39 %; koko maa 32 %). Tekesin palveluita on hyödyntänyt 14 prosenttia Pirkanmaan pk-yrityksistä ja 12 prosenttia koko maan yrityksistä. Uusimpia palveluita, kasvuyrityspalvelua ja YritysSuomi-portaalia, on käyttänyt vasta vajaa pari prosenttia yrityksistä.

Palveluita käyttäneet vastaajat Pirkanmaan alueella antavat parhaimmat arviot palveluasenteesta Finnvera Oyj:lle ja toiseksi parhaimmat Uusyrittäjäkeskukselle. Kaikki palveluorganisaatiot pääsevät arvioissa yli arvosanan kolme ja puoli. Koko maan tasolla Finnvera arvioidaan parhaimmaksi palveluasenteen osalta.

Taulukko 8: Millaisen kokonaisarvion annatte palveluasenteesta?

Keskiarvo (asteikko 1-5) (*HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	4,0
Tekes	3,6	3,7
TE-keskus	3,5	3,6
Finpro	3,4	3,5
YritysSuomi.fi portaali	3,4	*
Uusyrittäjäkeskus	3,7	3,8
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,5	3,6
Kasvuyrityspalvelu	3,3	*

Arviot asiantuntemuksesta ovat Pirkanmaan ja myös koko maan alueella käytännössä yhtä myönteiset. Parhaimmat arviot asiantuntemuksesta alueella ja myös koko maassa annetaan myös Finnveralle, Tekesille ja Uusyrittäjäkeskukselle.

Taulukko 9: Millaisen kokonaisarvion annatte asiantuntemuksesta?

Keskiarvo (asteikko 1-5) (HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	4,0
Tekes	3,6	3,7
TE-keskus	3,5	3,4
Finpro	3,4	3,4
YritysSuomi.fi portaali	3,5	*
Uusyrittäjäkeskus	3,6	3,6
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,3	3,5
Kasvuyrityspalvelu	3,4	*

Palveluiden käyttäjiltä kysyttiin vielä, kuinka hyvin palvelut ovat pystyneet edistämään yrityksen toimintaa. Myös tältä osin Finnvera on alueella kärjessä.

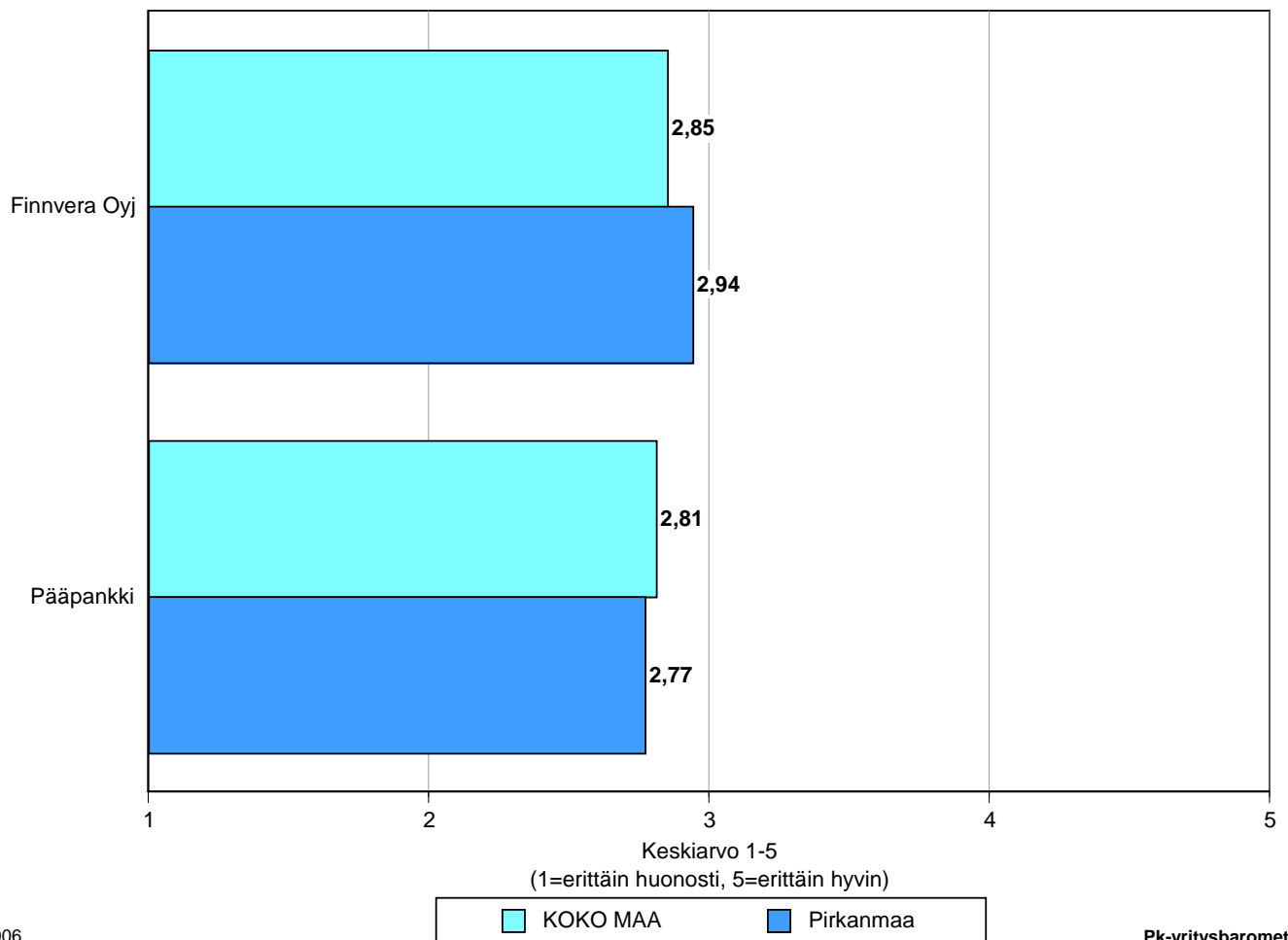
Taulukko 10: Kuinka hyvin käyttämänne palvelu pystyi edistämään yrityksenne toimintaa? Keskiarvo (asteikko 1-5) (HUOM! Palveluita, joiden kohdalla vastaajamäärä on jäänyt alle kymmeneen, ei huomioida.)

	KOKO MAA	Pirkanmaa
	Ka	Ka
Finnvera Oyj	3,9	4,1
Tekes	3,5	3,5
TE-keskus	3,3	3,3
Finpro	3,0	3,1
YritysSuomi.fi portaali	2,9	*
Uusyrityskeskus	3,2	3,5
Seudullinen yrityspalvelupiste	3,1	3,2
Kasvuyrityspalvelu	3,1	*

12.3 Riskinotto

Vastaajilta kysyttiin myös kuinka hyvin rahoittajat heidän mielestään ottavat riskiä. Pirkanmaan alueen vastaajista noin neljännes on sitä mieltä, että Finnveran riskinottokyky on hyvällä tai erittäin hyvällä tasolla. Pääpankkinsa riskinottokyvyn arvioi hyväksi tai erittäin hyväksi viidennes alueen vastaajista. Riskinotosta annetut arvosanat jäivät sekä Finnveran että pääpankin kohdalla alle kolmen.

16. KUINKA HYVIN RAHOITTAJAT OTTAVAT RISKIÄ

PÄÄKONTTORIT

HELSINKI

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 020 460 11
www.finnvera.fi

ALUEKONTTORIT

HELSINKI (PÄÄKAUPUNKISEUTU)

Eteläesplanadi 8 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

UUSIMAA

Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

JOENSUU

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

JYVÄSKYLÄ

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

KAJAANI

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

KUOPIO

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

LAHTI

Laiturikatu 2, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

LAPPEENRANTA

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

MIKKELI

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

OULU

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

PORI

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

ROVANIEMI

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

SEINÄJOKI

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

TAMPERE

Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

TURKU

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

VAASA

Pitkätatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

EDUSTUSTOT ULKOMAILLA

PIETARI

Postiosoite
PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi

ETELÄ-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

ETELÄ-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

ETELÄ-SAVON YRITTÄJÄT RY
Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

HELSINGIN YRITTÄJÄT
Kellosilta 2 D, 2. krs. 00520 Helsinki
p. (09) 612 6230, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

KAINUUN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

KESKI-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

KESKI-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. 010 425 9203, f. 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi

KYMEN YRITTÄJÄT RY
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

LAPIN YRITTÄJÄT RY
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

LÄNSIPOHJAN YRITTÄJÄT RY
Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

PIRKANMAAN YRITTÄJÄT RY
Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

POHJOIS-KARJALAN YRITTÄJÄT RY
Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

POHJOIS-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

PÄIJÄT-HÄMEEN YRITTÄJÄT RY
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

PÄÄKAUPUNKISEUDUN YRITTÄJÄT RY
Tapiolan keskustorni 8. krs, 02100 Espoo
p. (09) 455 4525, f. (09) 467 655
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

RANNIKKO-POHJANMAAN YRITTÄJÄT RY -
KUST-ÖSTERBOTTENS FÖRETAGARE RF
Hietasaarenkatu 6, 65100 Vaasa
p. (06) 356 0800, f. (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa

SATAKUNNAN YRITTÄJÄT RY
Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

SAVON YRITTÄJÄT RY
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

UUDENMAAN YRITTÄJÄT - NYLANDS FÖRETAGARE RY
Rantakatu 1, 2. krs, 04400 Järvenpää
p. (09) 274 5420, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

VARSINAIS-SUOMEN YRITTÄJÄT RY
Brahenskatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Pirkanmaan Yrittäjät

Kehräsaari B-rappu
PL 7, 33201 Tampere
Puhelin (03) 251 6500
Faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Suomen Yrittäjät

Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221
Faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

FINNVERA

Tampere
Hämeenkatu 9
PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

Finnvera Oyj

Valtakunnallinen vaihde: 020 460 11

www.finnvera.fi

Helsinki

Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240